

ÅRSRAPPORT pr. 15. december 2009: *Interaksjoner og ny klangmuligheder*
v. Ivar Frounberg, professor, Norges Musikkhøgskole

Projektets hovedmål (ansøgning 14. februar 2007):

Projektet tænkes at løbe i hele NMHs ny strategiperiode frem til våren 2012 og består af en række delprojekter. Delprojekterne er for studieåret 2008/09 følgende (alfabetisk opstillet):

Ivar Frounberg: Den interaktive computer
– programstruktur, repræsentation samt *performance*
Morten Halle: Den tredimensionale musiker:
tradisjon – komposisjon og improvisasjon.
Henrik Hellstenius: Polymedial komponering
(tidl. Musikalske Iscenesættelser)
Ivar Frounberg/Alexander Refsum Jensenius/Kjell Tore Innervik:
New Instruments for Musical Expression (NIME)
Peter Tornquist: Improvisasjon – Interaksjon – Komposisjon
Lasse Thoresen: Konkressens

Projektets målsætning: *fra notation mod interaktion*

Hovedmål er, at sætte NMH i en spydspidsposition i europæisk sammenhæng indenfor hhv. performativ musikteknologi, mikrotonalitet (udøvelse, komposition og improvisation) og musikalsk iscenesættelse.

Gennem afviklingen af de enkelte delprojekter skal der udvikles en enhedspræget kompositorisk strategi som integrerer nutidens teknologi og kunstforståelse i arbejdet med musikalsk skaben og fremføring – denne strategi forventes indadoperet i studieplanerne for udøvende fag og komposition i løbet af planperioden.

Hovedmålet for 'paraply'-projektet søges opnået gennem det samlede FOU-arbejde i de enkelte projekter. Der henvises derfor til vedlagte rapporter fra de enkelte delprojekter. Denne rapport sammenfatter primært større fælles aktivitet.

Projektet *Hyperbow* v. professor Knut Guettler blev afsluttet ved Knut Guettlers fratrædelse af sin stilling på NMH pr. 31. januar 2009.

Fællesprojektets status.

Retrospektivt ses nu, at FOU/C i årene frem til 2009 var præget af at være i en *explorativ* fase. Året 2009 må ses som en *kollaborativ* fase, hvor forskellige projekter er mødtes omkring delområder af deres respektive udforskning. Der er således kun blevet afholdt én FOU/C-samling i 2009: d. 20. november. Til gengæld er året præget af større samarbejder mellem alle projekter og med eksterne samarbejdspartnere:

1. pilotprojektet *Telling, avhør og erindring* som blev afviklet 26.02 under Vinterlyd festivalen i Levinsalen på NMH. Dette var et samarbejdsprojekt mellem fire FOU/C relaterede projekter: *Den interaktive computer* (Ivar Frounberg), *Polymedial komponering* (Henrik Hellstenius), *Den elektriske fiolin i det digitale rom* (Victoria Johnson) samt *The TV as a chambermusic player* (Ignas Krunglevicius). Pilotprojektet udforskede hvorledes man kan skabe et alternativt performativt rum i forhold til koncertsalen. Metaforen var arenaen, hvor publikum både omgiver de udøvende, men også selv omgives af et oplevelsesrum (her skabt af videoprojektion). Arbejdet omfattede en række møder om udformningen af forestillingen, realisation af et omfattende teknisk apparat, samt prøvearbejder i to weekender forud for forestillingen.
2. *Friksjon og Transformasjon* – der blev afviklet som workshop med Tromsø Symfoniorkester i ugen 15-21 marts og afsluttet med to opførelser i kulturhusene i hhv. Tromsø (20.03) og Narvik (21.03). Dette var et samarbejdsprojekt mellem tre FOU/C relaterede projekter: *Den interaktive computer* (Ivar Frounberg), *NIME* (Kjell Tore Innervik) og *Improvisasjon – interaksjon – komposisjon* (Peter Tornquist) samt *Tromsø Symfoniorkester*. Projektet omfattede omfattende møder med planlægning og udforskning af koncertens enkelte dele, udvikling af ny instrumenter (med live-elektronik) konstrueret i træ, glas, elgskind, feed-back bastrommer, plasticflasker og lignende.
3. *Telematic koncert* – der blev afholdt 11. juni i NMHs Auditorium efter en workshop på NMH fra 3. til 5. juni. Dette samarbejde involverede følgende FOU/C relaterede projekter: *Den interaktive computer* (Ivar Frounberg), *NIME* (Kjell Tore Innervik, Alexander Refsum Jensenius) og *Den elektriske fiolin i det digitale rom* (Victoria Johnson).
4. *Spor/Traces* – koncert med *Kristiansand Symfoniorkester* (05.09) i samarbejde mellem projekterne *Improvisasjon – interaksjon – komposisjon* (Peter Tornquist) og *Den elektriske fiolin i det digitale rom* (Victoria Johnson).

Større enkeltprojekter i 2009 omfatter:

5. *4 Konkressens – seminarer* 23.03, 07-08.05, 02.11 samt 30.11-04.12 (Lasse Thoresen og Gro Shetelig) i samarbejde med samarbeidspartnere ved *Kungliga Musikhögskolan* i Stockholm og *Latvias Radiokor* i Riga og medfinansieret af tildeling fra *Foreningen Norden* (35.000 Euro).
6. Ansøgning til Forskningsrådet: *Multimodal Sensing in the Polymedial Space* (9.7 mill. kr.) v. Ivar Frounberg fik afslag, men høj rating: *very good – excellent* – svarende til 75 af 100.
7. *Satellit* – 3 udforskninger af ny arenaer for musikfremføring: Operataget, Oslo (28.04), Museet for samtidskunst, Oslo (07.05) samt Lydgalleriet i Bergen (13.11): *Den elektriske fiolin i det digitale rom* (Victoria Johnson) i samarbejde med bl.a. Peter Tornquist (Lydgalleriet) og NoTAM.
8. *DA=NÅ* (09.09) i samarbejde mellem *Polymedial komponering* (Henrik Hellstenius), NMHs symfoniorkester og komposisjonsstuderende fra NMH og Musikhögskolan i Gøteborg.

Vigtigste præsentationer af delprojekter og samarbejder omfatter følgende:

- 2009.02.05 Peter Tornquist *Improvisasjon – interaksjon – komposisjon* projektpræsentation ved ANMA
- 2009.09.23-25 Ivar Frounberg: *Reflections and META-reflections on a pilotproject at the Norwegian Academy of Music: Counting. Memory and Interrogation* ved Sensuous Knowledge konferencen på Solstrand, Bergen (<http://sensuousknowledge.org/2009/08/list-of-presenters/>).
- 2009.10.02 Henrik Hellstenius/Victoria Johnson: *presentasjon av "Victoria Counting II"* på seminaret *Boundaries of interpretation* på World Music Days, Gøteborg i samarbejde med den internationale forskningsgruppe: *Towards an expanding field of art music* (<http://www.listentotheworld.se/program/dag/02/>).
- 2009.10.15 Peter Tornquist *Improvisasjon – interaksjon – komposisjon* projektpræsentation på KHiO ved konferencen *Handling eller avhandling*
- 2009.10.16-17 Gro Shetelig/Lasse Thoresen: *Konkressens* projektpræsentasjon og workshop ved *Tenso Days*, Amsterdam (<http://www.tensodagen.nl/?lang=en&sec=9&id=14>).
- 2009.11.21 Ignas Krunglevicius: *Interrogation* vinder Oslo kunstforeningens stipendie på kr. 100.000 som uddeles i samarbejde med Sparebankstiftelsen DnB Nor (www.oslokunstforening.no).

Netværksbygning.

'Paraply'-projektet har været/er i forskellig grad involveret i andre relaterede forskningsprojekter: *World Opera/Verdione* og professor Scott Deal fra IUOUI, US (begge net-distribueret fremføring) samt *FourMs* (UIO). NIME-projektet har fået accepteret sin invitation i det internationale NIME-netværk til at arrangere NIME 2011 konferencen i et samarbejde mellem Universitetet i Oslo og NMH. Ivar Frounberg og Peter Tornquist deltog i det 3. møde i det skandinavisk/baltiske CompositioNetwork på Det Jydske Musikkonservatorium i Århus 8.-10.09. Henrik Hellstenius er tilknyttet det internationale netværk *Towards an Expanding Field of Art Music*. I forbindelse med præsentationer på Sensuous Knowledge (www.sensuousknowledge.org) er knyttet tættere kontakter til bl.a. Henk Borgdorff (http://www.wissenschaftsrat.ac.at/news/Borgdorff_Lebenslauf.pdf), Sally Jane Norman (www.ncl.ac.uk/culturelab/people/profile/s.j.norman) og Peter Dejans (www.orpheusinstituut.be). Ivar Frounberg deltog i det første møde i Netværk for dansk lydteknologi (www.lydteknologi.dk) i maj måned.

FOU-baseret undervisning.

Følgende valgemner er oprettet med tilknytning til projekter indenfor FOU/C:

<i>Stemmelek</i> (flerårig)	- Lasse Thoresen, Gro Shetelig
<i>Polymedial Workshop</i>	- Henrik Hellstenius
<i>El-fiolin</i>	- Victoria Johnson

Produkter.

Konkressens-projektet har fået udviklet et program *Mikropalette* som et redskab for mikrotonal komponering og indstudering af musikk med mikrotoner. En mikrotonal spillepult er under opbygning pt. og er placeret i de kompositionsstuderendes øverum 502.

Projektet *Den interaktive computer...* har nu udviklet et program *EvlnGran* for udøvelse med en interaktiv granuleringsalgoritme. Programmet – nu i version 20+ - har været benyttet i projektet *Friksjon og Transformasjon* med Kjell Tore Innervik, og af stipendiaterne Victoria Johnson og Else Olsen S.

FOU-ressourcer.

Ivar Frounberg:

Den interaktive computer – programstruktur, repræsentation samt performance

Ivar Frounberg: 20% af 40%

Henrik Hellstenius: *Musikalske Iscenesættelser*

Henrik Hellstenius: 20%

Ivar Frounberg/Alexander Refsum Jensenius/Kjell Tore Innervik: *NIME-prosjekt*

Ivar Frounberg: 20% af 40%

Alexander Refsum Jensenius: 20%

Kjell Tore Innervik: våren 09: 100% - fra høsten 09: 50%

Peter Tornquist: *Improvisasjon – Interaksjon – Komposisjon*

Peter Tornquist: 30%

Lasse Thoresen m.fl.: *Konkressens*

Gro Shetelig Kruse: 15%

Lasse Thoresen: 15% (?)

Samlet er ressourcer medgået til området: 215% hvoraf en stor del er afholdt inden for den faste tildeling af FOU-ressource.

Der henvises til den vedlagte rapportering af de enkelte projekter.

Indsatsområdet har haft samarbejder med følgende stipendiater og diplomstuderende med projekter af relevans for området:

Stipendiat Victoria Johnson

Stipendiat Haakon Thelin

Stipendiat Ellen Ågård (afsluttet høsten 09)

diplomstuderende Jørgen Karlstrøm (afsluttet sommeren 09)

diplomstuderende Julian Skar (afsluttet sommeren 09)

diplomstuderende Ignas Krunglevicius (fra høsten 08)

Resume af aktiviteter indenfor FOU/C 2009.

- 2009.01.19-23 Auditoriet, NMH: spatialiserings workshop
2009.02.05 Peter Tornquist *Improvisasjon – interaksjon – komposisjon* projektpræsentation ved ANMA
2009.02.26 kl 19.30 og 21.00 Levinsalen, NMH
Pilotprojekt: *Telling, avhør og erindring* – Vinterlydkoncert
Henrik Hellstenius, Ivar Frounberg, Ignas Krunglevicius, Victoria Johnson,
Jon Tombre, Kari Anne Bjerkestrand.
2009.03.14 kl. 13.00 Atriet, Kongensgate, Oslo
koncert m. Kjell Tore Innervik, Ivar Frounberg og Peter Tornquist.
2009.03.15-21 Tromsø Symfoniorkester, workshop og 2 koncerter:
Friksjon og Transformasjon, Tromsø 20.03, Narvik 21.03
Kjell Tore Innervik, Ivar Frounberg og Peter Tornquist.
2009.03.23-24 *Konkressens* – seminar 1 (Lasse Thoresen og Gro Shetelig) i samarbejde med
Kungliga Musikhögskolan, Stockholm og Latvias Radiokor delfinancieret af
Foreningen Norden.
2009.04 Ansøgning til Forskningsrådet: *Multimodal Sensing in the Polymedial Space*
2009.04.28 Victoria Johnson: *Satellit 1* – Operataget, Oslo.
2009.05.07 Victoria Johnson: *Satellit 2* – Museet for samtidskunst, Oslo.
2009.05.07-08 *Konkressens* – seminar 2 (Lasse Thoresen og Gro Shetelig) i samarbejde med
Kungliga Musikhögskolan, Stockholm og Latvias Radiokor delfinancieret af
Foreningen Norden.
2009.05.26 Copenhagen Jazzhouse: Netværk for Dansk Lydteknologi, Ivar Frounberg
2009.06.03-05 *Telematic workshop* (netbasert performance) samarbejde mellem NIME
(Kjell Tore Innervik, Ivar Frounberg, Alexander Refsum Jensenius),
Scot Deal IUOUI Indianapolis, US og Victoria Johnson. Norges musikkhøgskole.
2009.06.11 *Telematic koncert* Auditoriet, NMH med Scot Deal, IUOUI Indianapolis, US.
2009.08.10-15 *International Realtime Music Symposium* (IRMS) i samarbejde mellem
Det norske blæseensemble, Halden, School of Improvised Music (SIM), NY, US og Norges
Musikkhøgskole v. Morten Halle, Ivar Frounberg, Peter Tornquist, m.fl.
2009.09.18 *DA=NÅ* – Ultima, Norges Musikkhøgskole kurateret koncert med Henrik Hellstenius
over temaet "fortolkning" med NMHs symfoniorkester.
Jonas Cambien, improvisasjoner, Morten Wensberg, dirigent og Einar Henning
Smebye – piano. Regi og video: Susanne Øglænd.
2009.09.18 Alexander Refsum Jensenius *An overview of techniques for studying dance movements using
computer-based video analysis*. No-MA-ds, NTNU;
2009.09.23-25 Ivar Frounberg: *Reflections and META-reflections on a pilotproject
at the Norwegian Academy of Music: Counting. Memory and
Interrogation* - på Sensuous Knowledge konferencen på Solstrand, Bergen.
2009.10.02 Henrik Hellstenius: *presentasjon av "Victoria Counting II"*
på seminaret *Boundaries of interpretation* på World Music Days,
Gøteborg i samarbejde med den internationale forskningsgruppe:
Towards an expanding field of art music.
2009.10.05-16 Henrik Hellstenius: *Poly-medial komposisjon* - seminar for skuespillerstudenter og
scenografistudenter. Institutt for scenekunst, Høgskolen i Østfold.
2009.10.12 Peter Tornquist *Improvisasjon – interaksjon – komposisjon* projektpræsentation på KHiO
2009.10.15 Peter Tornquist *Improvisasjon – interaksjon – komposisjon*
projektpræsentation på KHiO ved konferencen *Handling eller avhandling?*
2009.10.16-17 Gro Shetelig/Lasse Thoresen: *The Pitches that Classical Music has learned to hate*
- projektpræsentasjon og workshop ved *Tenso Days*, Amsterdam.
2009.11.02 *Konkressens* – seminar 3 (Lasse Thoresen og Gro Shetelig) i samarbejde med
Kungliga Musikhögskolan, Stockholm og Latvias Radiokor medfinancieret af
Foreningen Norden.
2009.11.12 Ivar Frounberg: *Counting, Memory and Interrogation*
– *reflections and META-reflection on an artistic research presentation* - på KHiB.
2009.11.13 Victoria Johnson: *Satellit 3* – Lydgalleriet, Bergen med Peter Tornquist.
2009.11.20 FOU/C fællesmøde.
2009.11.21 Ignas Krunglevicius: *Interrogation* vinder Oslo kunstforeningens stipendie på kr. 100.000
som uddeles i samarbejde med Sparebankstiftelsen DnB Nor (www.oslokunstforening.no).
2009.11.30-12.04 *Konkressens* – seminar 4 (Lasse Thoresen og Gro Shetelig) i samarbejde med
Kungliga Musikhögskolan, Stockholm og Latvias Radiokor delfinancieret af
Foreningen Norden.

Fremtidige aktiviteter.

FOU/C-projektet Interaksjoner og ny klangmuligheter forventes nu at gå ind i en konsoliderende fase hvor alle delprojekter vil koncentrere sig om dokumentation af, og refleksion over de resultater der er opnået til nu. Processen vil føre til skrivning af en artikelsamling og – for et par delprojekters vedkommende – konkrete produkter som forskellig interaktivt software og - for eksempel - den mikrotonale spillepult. Denne proces vil fungere som en afslutning af de igangværende delprojekter og fungere som et afsæt mod et nyt/ny projekter under FOU/C med opstart i høsten 2012.

Af konkrete planer for kunstneriske resultater kan desuden nævnes:

2010.03.01-05 Vinterlydfestivalen, NMH

2010.09-10 Konkressens konference på NMH i forbindelse med Ultima

2011.06 NIME 2011 – konference (NMH i samarbejde m. UIO)

NIME-projektet arbejder pt. Med udarbejdelse af to papers og en demo/koncert som forslag til NIME 2010 i Sydney (peer-reviewed).

Ivar Frounberg arbejder med en engelsksproget udgivelse i Sensuous Knowledge serien (peer-reviewed) byggende på præsentationerne på Sensuous Knowledge konferencen og på KHiB.

Vedlæg

Rapport for delprojektet *Den interaktive computer: programstruktur og repræsentation samt performance* v. Ivar Frounberg (2 pg.)

Rapport for delprojektet *Improvisasjon og komposisjon for store ensembler* v. Morten Halle (1 pg.)

Prosjektrapport for FOU prosjekt under FOU/C 2009: *Polymedial komponering* v. Henrik Hellstenius (3 pg.)

NIME: Utvikling, komposisjon og utøving av/for/på nye instrumenter for musikalsk ekspressivitet v. Kjell Tore Innervik, Alexander Refsum Jensenius og Ivar Frounberg (4 pg.)

Rapport for Konkressensprosjektet/Innsatsområde C v. Lasse Thoresen (pg. 10)

FOU-rapport 2009 til innsatsområde C: *Konkressens* v. Gro Shetelig (pg. 2)

Improvisasjon – Interaksjon – Komposisjon FOU-rapport 2009 v. Peter Tornquist (pg. 2)

Rapport for 2009 vedr. delprojektet indenfor FOU/C:

Den interaktive computer: programstruktur og –repræsentation samt performance.

Projektet blev startet 1. januar 2007 og omfatter - også i 2009 – en stillingsressource på 20% svarende til 340 arbejdstimer.

I 2009 har projektet nået de første funktionelle versioner af en række patch:

EvlnGran er funktionelt færdig og har været testet med Victoria Johnsen og Else Olsen S. Dette er et granuleringspatch som indeholder tre buffere, og styres af 7 parametre: *grainsize*, *grainstart*, *grainduration*, *graintransposition*, *grainvolume*, *grainprobability* samt panorering. En særlig varieret taktarts funktion er udviklet og de tre buffere kan køre asynkront men også – hver især - være masterclock for synkroniseret rytmisk afspilning.

I forbindelse med EvlnGran er udviklet en generel repræsentation for kontrol af fremførelsesparametre:

- *range* for beregning af parametre
- metoder for *modulation* af range med ekstern controller: *static*, *range*, *register*
- *stokastiske funktioner* for tilfældige valg: *flat*, *centered*, *poslin*, *neglin*, *eXtreme*
- retningsbestemt variation (*one shot*, *looping*, *waving*) indenfor givet tidsramme
- (en udvidelse med 'grid'-deling af parameter er under udvikling)

Patchet er nu funktionelt i version 22 som den seneste.

Spatialiseringspatch er udviklet i forbindelse med spatialiseringsworkshopen i Auditoriet i januar: Patch'et beregner styrkegrad for primærlyd samt 1. refleksioner fra de tilstedeværende højttalere for en given panoreringsposition.

En række samlinger af **værkspecifikke lydmodifikationer** er udviklet til projektet med MooseMatrix i København og til projektet med Tromsø Symfoniorkester (begge i våren 2009). De vigtigste (og kandidater til mere generaliserede versioner) er flg.:

- UrtiinDuu-delay (begge projekter)
- Intelligent harmonizer (MooseMatrix)
- Virtuel grundtone for multiphonics (MooseMatrix)
- Spatialiseret freeze-funktion (Tromsø)
- Spatialisering m. simulerede refleksioner (Workshop i Auditoriet vår09)

Aftestning af **POLY GAME: *dal niente*** i forbindelse med værket *dal niente* under Vinterlydfestivalen i våren 2009. Her er benyttet en generaliseret beskrivelse af rytme ud fra den indisk-karnatiske tradition. Selve patch'ets idé er relateret til stipendiat Magnus Andersons arbejde om komponisten John Cage og begrebet meta-komposition.

En del tid har været anvendt på overføring af patches til den ny version 5 af Max/MSP og de specielle muligheder repræsentationsmodus tilbyder.

Projektet tænkes afsluttet i løbet af 2010 (evt. våren 2011). Ved projektets afslutning vil der foreligge følgende patches som kan offentliggøres via internet:

- EvlnGran** (under nyt navn) i version med fuld udbygget generaliseret parameter kontrol og optimeret arkitektur;
- UrtiinDuu-delay**, generaliseret og med fuld udbygget generaliseret Parameterkontrol;
- dal niente** patch med bedre kontrolfunktioner og trådløst synkronisering;
- IvF-bibliotek** med op mod 50 abstraktioner (heraf generaliserede funktioner som benyttes i ovenstående patch'es).
- Artikel 1** - som indgår i den samlede afrapportering af FOU/C;
- Artikel 2** –til udgivelse i forbindelse med Sensuous Knowledge 2010

Præsentationer og offentlige aktiviteter i 2009 relateret til projektet:

- 2009.01.19-23 Auditoriet, NMH: spatialiserings workshop
2009.02.02-04 MooseMatrix produktion i København
2009.02.26 kl 19.30 og 21.00 Levinsalen, NMH
Pilotprojekt: *Telling, avhør og erindring* – Vinterlydkoncert
Samarbejde med Henrik Hellstenius, Victoria Johnsen og Ignas Krunglevicius
2009.03.14 kl. 13.00 Atriet, Kongensgate, Oslo
koncert m. Kjell Tore Innervik og Peter Tornquist
2009.03.15-21 Tromsø Symfoniorkester, workshop og 2 koncerter:
Friksjon og Transformasjon, Tromsø 20.03, Narvik 21.03
Samarbejde med Kjell Tore Innervik og Peter Tornquist
2009.04.09-10 Workshop on wireless synchronization (privat, med dataingeniører)
2009.04 Ansøgning til Forskningsrådet: *Multimodal Sensing in the Polymedial Space*
(avslag – rating: *very good – excellent* eq. 75%)
2009.05.26 Copenhagen Jazzhouse: Netværk for Dansk Lydteknologi
2009.06.03-05 NMH: Telematic workshop (netbasert performance) samarbejde med NIME
2009.06.11 Auditoriet, NMH: Telematic koncert med Scot Deal, IUOUI Indianapolis, US.
2009.09.23-25 Sensuous Knowledge, Solstrand, Bergen: præsentation af refleksionspraksis omkring
pilotprojektet *Telling, avhør og erindring*.
2009.11.12 KHiB: udvidet præsentation af refleksionspraksis omkring pilotprojektet
Telling, avhør og erindring.

NMH, 15.12.09 Ivar Frounberg.

Hei Ivar, innspill fra Morten:

Improvisasjon og komposisjon for store ensembler
aktivitet i inneværende studieår

Morten Halle:

Planlegging og gjennomføring av SIM 2009 med DNBE, Ralph Alessi og Ivar.

Jeg deltok i utarbeidelse av innhold og logistikk rundt workshopen og deltok underveis i forskjellige deler av kurset, dog endte jeg desverre opp med ansvaret for mye av den praktiske gjennomføringen, noe som reduserte det faglige utbyttet.

Morten Halle og Bjørn Kjellemyr:

August 09

Møte med Grete Pedersen om planlegging av prosjekt med kor og tidligmusikere/jazzmusikere basert på rekomponering av satser fra 1500-tallet. Vi diskuterte reportoar, musikere, framføringsarenaer og målsettinger. Vi satser på å holde en workshop med Rolf Lislevand og oss tre for å planlegge gjennomføring av et prosjekt høsten 2010 som vil omfatte konsert, opptak og foubasert undervisning.

September 09

Oppfølging av forrige møte med Rolf Lislevand

Planlagt reise til Italia med Grete og Bjørn for å jobbe sammen med Rolf ble utsatt pga budsjettssituasjonen.

November 09

Bjørn og jeg deltok sammen med en gruppe masterstudenter på prosjektet Magnetic Book med Jon Balke og Bjarte Eike. Et skisseaktig partitur ble øvd inn med strykerne og kompgruppe og to blåsere. Improvisasjonselementer ble integrert i komposisjonene og formen på konserten ble satt i løpet av øveperioden. Ideene til Balke går mye ut på å få integrert improvisatoriske elementer i et komponert hele, og at grensene mellom det forutbestemte og det som skjer i øyeblikket viskes ut- målet kan synes å være at publikum i siste ende ikke skal kunne oppfatte hvor grensen går mellom improvisasjon og komposisjon. Det ble tydelig for meg at selve innøvningsprosessen- hvor mye som er notert og hvordan det øves inn- er med på å prege det uttrykket en når fram til i siste ende. Det er mye lettere å få til sømløse overganger dersom en hele tiden jobber med muntlig innøving istedenfor lesing. Vi hadde desverre ikke tid til å arbeide helt uten noter, men vi fikk kjent nok på det til å bli klare over disse sammenhengene. Stort utbytte hadde jeg personlig også av å se hvordan Bjarte Eike jobbet med strykegruppen for å få til rytmisk framdrift og for å få intonert de enkelte akkordene (halvhøye terser, renstemte kvinter osv.)

Ensemblet ble brukt på en "omvendt" måte, slik at strykerne var den rytmiske motoren i ensemblet, mens perkusjonistene fikk en melodisk, "frasespillende" funksjon, istedenfor å legge udnerlag som de andre instrumentene kunne spille oppå.

Vi hadde konsert i Levinsalen under kammermusikkuka, denne ble dokumentert med lyd og bilde.

Del to av konserten besto av en gruppe studenters bearbeidelser av det samme partituret, framført for blåsere og komp.

HENRIK HELLTENIUS

PROSJEKTRAPPORT FOR FOU PROSJEKT UNDER FOU/C 2009:

POLY-MEDIAL KOMPONERING

FORMÅLET MED PROSJEKTET

Hovedmål:

Undersøke betydningsdannelse i møtet mellom musikk og tekst, bilde, bevegelse og fysiske objekt gjennom kunstneriske prosjekter. Undersøkelsen vil i hovedsak ta form av komposisjoner som involvere møte mellom musikk og andre kunstneriske medier, men også forelesninger, workshops og artikler som vil reflektere over problemstillingene knyttet til dette.

Delmål:

Lage et valgmenne for studenter på NMH, som vil gi en teoretisk og praktisk oppøving av ferdigheter i møte mellom musikk og andre kunstneriske medier. Valgemnet vil bygge på den teoretiske og praktiske kunnskap som utarbeides for prosjektets hovedmål.

RESSURSER I PROSJEKTET

2009

Det er satt av 20 % fra 01.01.09 -- 31.12.09. til prosjektet. I tillegg til et budsjett på samlet 30.000. Dette fordeler seg på de to postene "Reiser/opphold" og "Tjenesteytelser".

Pr. 05.12-09 står det 7.500 igjen i budsjettet.

2010

Det er satt av 20% FoU i prosjektet og søkt om et budsjett på 50.000. for 2010.

STATUS FOR PROSJEKTET

1. Gjennomførte prosjekter- fremføringer direkte knyttet til prosjektet.

26.02.09 NORGES MUSIKKHØGSKOLE - VINTERLYD

VICTORIA COUNTING II

På konsertforestillingen "Telling, Avhør og Erindring" på Vinterlydfestivalen NMH. I samarbeid med Victoria Johnsen, Ivar Frounberg, Kari Anne Bjerkestrand og Ignas Krunglevicius. Regi: Jon Tombre

18.09.09 NORGES MUSIKKHØGSKOLE

DA=NÅ – Ultima

Kurator for konsert med temaet "fortolkning" med NMHs symfoniorkester. Med Jonas Cambien- improvisasjoner, Morten Wensberg – dirigent, og Einar Henning Smebye – piano. Regi og video: Susanne Øglænd

06.12.09 HØVIKODDEN KUNSTSENTER

HELLSTENIUS/FREDRIKSEN/CIKADA

Videokonsert med egne verker satt i relasjon til videoer av Hilmar Fredriksen, i samarbeid med Cikada.

2. Gjennomførte prosjekter – presentasjoner/ekstern undervisning

02.10.09 WORLD MUSIC DAYS, GØTEBORG

Bouderies of interpretation

Presentasjon av "VICTORIA COUNTING II", sammen med Victoria Johnsen. Seminaret i samarbeid med den kunstneriske forskningsgruppen; *Towards an expanding field of art music*. Gruppen består av komponistene Ole Lützow-Holm, Anders Hultquist og Cahya Chernowin, fiolinisten Anna Lindahl og forfatter Magnus Haglund.

05-16.10.09 INSTITUTT FOR SCENEKUNST, HØGSKOLEN I ØSTFOLD

Poly-medial komposisjon - seminar

Seminar for skuespillerstudenter og scenografistudenter.

3. Gjennomførte prosjekter intern undervisning

15.08- 31.12.09 NORGESMUSIKKHØGSKOLE

Flermedial workshop – valgmenne ved NMH

Workshop for kunstnerisk utforskning av arbeid med bevegelse, tekst og video. I samarbeid med koreografene Camilla Myhre og Caroline Wahlstrøm Nesse og instruktør Kai Johnsen.

4. Gjennomførte prosjekter – egne workshops

09.01, 14.01, 12.02, 24.02. 02.04, 20.04, 22.05 og 16.06.09

Interne workshops med danser Kari Anne Bjerkestrand

Utforskning av mulige relasjoner mellom musikk og bevegelse.

5. Gjennomførte prosjekter – faglige reiser

20.01- 25.01.09

Reise til Brussel og København

"Orfeo" av Hotel Proforma og "Burning Ice" på Kaaitheter, Brussel
Møter med FIGURA ensemble, København.

6. Gjennomførte prosjekter – framføringer som er relevante for prosjektet

04-06.09.09 OSNABRÜCK OPERAHAUS, TYSKLAND

OPHELIA'S: DEATH BY WATER SINGING

Produksjon av kammeropera under samtidsfestivalen "Spieltrieb 3".

11-13.12.09 TEATER WIELKI, WARSZAWA

OPHELIA'S: DEATH BY WATER SINGING

Samproduksjon mellom Den Nye Opera i Bergen og Polens nasjonale opera, Teatre Wielki.

PLANER FOR PROSJEKTET FREMOVER

1. Planlagte prosjekter- framføringer

20.03.10 DEN ANDEN OPERA, KØBENHAVN

MEDEA – musikkteaterforestilling

I samarbeid med FIGURA ensemble.

2. Planlagte prosjekter – refleksjon

Artikkel med refleksjon om de kunstneriske hovedprosjektene: *Perte de Memoire, Victoria Counting II, Hellstenius/Fredriksen/Cikada, Medea*

3. Planlagte prosjekter- undervisning

01.01- 31.07.10 NORGES MUSIKKHØGSKOLE

Flermedial workshop

Workshop for kunsterisk utforskning av arbeid med bevegelse, tekst og video. I samarbeid med koreografene Camilla Myhre og Caroline Wahlstrøm Nesse, instruktør Kai Johnsen og komponist og videokunstner Ignas Krunglevicius.

07.01- 01.03-09 NMH OG ROM FOR DANS

Arbeid med musikk og bevegelse

Undervisning og veiledning av komposisjonstudenter ved NMH og dansestudenter ved Rom for Dans. I samarbeid med Camilla Myhre og Caroline Wahlstrøm Nesse.

April GØTEBORG

To dagers seminar i samarbeid med den kunstneriske forskningsgruppen; *Towards an expanding field of art music.*

NIME: Utvikling, komposisjon og utøving av/for/på nye instrumenter for musikalsk ekspressivitet

Delprosjekt under FOU-C ved Norges Musikkhøgskole 2007-2011.

Deltagere: Kjell Tore Innervik (50%), Alexander R. Jensenius (20%), Ivar Frounberg (20%).

- Hovedmål: *Skape et miljø for innovasjon (innenfor utvikling, komposisjon og utøving) av/for/på nye instrumenter for musikalsk ekspressivitet (NIME) ved NMH.*
- Delmål 1: Hyperinstrumenter, “instrumenter for de få”:
 - *vise hvordan ny teknologi kan utvide spilleteknikker og musikalsk ekspressivitet på akustiske instrumenter på et høyt kunstnerisk nivå.*
- Delmål 2: Enkle instrumenter “instrumenter for de mange”:
 - *utvikle musikalske verktøy for utøving med enkelt tilgjengelig elektronikk (laptop, spillkontrollere og små elektroniske dingser).*

Oppsummering 2009

Hyperinstrumenter:

- Videreutvikling av Jamoma som en plattform for rask og enkel eksperimentering og utvikling av avanserte konsertoppsett i Max/MSP.
- Laget en prototyp til "Virtual Ear", en håndholdt enhet med bevegelses- og biosensorer, og innebygget mikrofon, som gir musikeren kontroll over lydopptak, kontroll og diffusjon.
- Jobbet med audio analyse for å kartlegge klanglige kvaliteter i materialer som glass og tre
- Utviklet en interaktiv tavle, med lyd og bilde prosessering
- Kjøpt inn midi marimba.

Enkle instrumenter:

- Kjøpt inn, satt opp og testet 10 stk datamaskiner spesielt beregnet på laptoporkester.
- Satt opp en programvaredatabse som muliggjør automatisk oppdatering av maskinene.
- Gjennomført en serie workshoper med flere forskjellige studentgrupper, ved NMH, UiO og Aalborg.
- Videreutviklet eksisterende repertoar, og utviklet flere nye verk for verk for laptoporkesteret.
- Utviklet instrument prototyper som: halvlitersflaske som perccusivt instrument med ulike tonehøyder, feedback og rytmiske muligheter, fløyter av naturmateriale som kombinerer tonehøyde – luft og anslag , feedback trommer, fricsjonsinstrumenter av bommulstråd og papp, glassinstrumenter i klokkeform og i klangstav form, stein som instrument, tre instrumenter tunger med resonans tavle til klangmuligheter i tørre trelyder og en rekke verktøy som produserer lyd i kraft av seg selv og i møte med andre materialer.

Konsserter/presentasjoner:

- 11.01. Konsert i Lille, Frankrike på Palais Beaux Arts de lille, Glass instruments, Kjell Tore Innervik
- 25.01. Urfremføring, Duo for quartertonemarimba and quartertoneeuphonium av Lars Skoglund, Vinterlysfestivalen i Tromø
- 02.26 - NMH - Vinterlydfestivalen - Konsert: dal niente - Frounberg, Ivar; Innervik, Kjell Tore; Jensenius, Alexander Refsum; Kristian Nymoen,
- 28.02. Chalckboard Piece på Podium galleri, Oslo. Kjell Tore Innervik, Nime in-

strument

- 18.03 - UiO - Fagkritisk dag – Konsert: Etude #1 for piano and live electronics - Jensenius, Alexander Refsum
- 10.03 Atriet kongens gt. Kafè konsert NIME instrumenter, Kjell Tore Innervik, Ivar Frounberg
- 19 og 20 mars in Tromsø and Narvik: "Friction and Transformation" Urfremføring av solo konsert med orkester for NIME instrumenter solist, Kjell Tore Innervik komposisjoner og improvisasjoner av Ivar Frounberg og Alexander Jensenius.
- April: 20 forestillinger av "KOK". Komposisjon av Julian Skar. Utøver Kjell Tore Innervik på NIME instrumenter
- 02.05. NIME prosjekt for barn og unge på Arena vestfossen, Kjell Tore Innervik og Peter Tornquist, NIME instrumenter
- 06.05. Toulouse Frankrike, NIME instrumenter i klassisk konsertramme i MusicAtoulouse. Kjell Tore Innervik.
- 23.05 Fests spillene I Bergen, Øyvind Torvunds Bandrom, Kjell Tore Innervik
- 11.06. – NMH - Telematic workshop – Presentasjon: Telematic performance - Frounberg, Ivar; Innervik, Kjell Tore; Jensenius, Alexander Refsum; Johnson, Victoria; Deal, Scott; Bjerkestrand, Kari Anne.
- 28.06 Presentasjon av Telematic art prosjektet ved Statsrådsbesøk NMH.
- 15.08: Happy Nordic music days august 2009. Kjell Tore Innervik og Øyvind Torvund, Bandrom.
- 10.08. Oslo kammermusikk festival, Oslo Sinfonietta. WP Christian Eggen opera. Kjell Tore Innervik
- 24.08. Village burrial av James Wood, Kjell Tore Innervik
- 16.09.- NMH - Workshop on Hyperimprovisation – Presentasjon: Hyperimprovisation: A personal account - Jensenius, Alexander Refsum
- 09.17 - NMH - Workshop on Hyperimprovisation – Konsert: Etude #2 for piano and live electronics - Jensenius, Alexander Refsum

- 15.10. Ultimafestivalen. Presentert Tromsø ”Transformation and Friction” prosjektet på Hyperinstrument, Kjell Tore Innervik og Ivar Frounberg
- 11.13 – Utzon center, Aalborg – Konsert: Laptoporkester - Jensenius, Alexander Refsum og studenter i Art & Technology
- November/desember: CD/DVD prosjekt i regi av Aurora for Kjell Tore Innervik med komposisjon av Ivar Frounberg, Peter Tornquist og improvisasjoner som benytter seg av de nye NIME instrumentene.

Egeninitierte arrangementer/workshops:

- 2009.03 til 05 Juni: NMH - Telematic workshop med Indianapolis
- 07.12.2009 Workshop om amper og effektpedaler

Inviterte gjesteforelesere (åpent):

- 2009.06.03 – NMH – Scott Deal
- 07.12.2009 Ketil Havgard,

Annet:

- Akseptert tilbud om å arrangere den internasjonale NIME-konferansen i Oslo i juni 2011. Det er opprettet en lokal organisasjonsgruppe, og et nasjonalt fagråd for konferansen.

Kurere, planlegging og gjennomføre NMHs bidrag til Ultima festivalen 2009 Kjell Tore Innervik, Vinterlydfestivalen, Ivar Forunberg.

Aktiviteter 2010

Vi planlegger følgende aktiviteter i det kommende året:

Hyperinstrumenter:

- Videre analyser av eksisterende glassinstrumenter og videreutvikling av nye instrumenter.
- Utvikle stein instrumenter i samarbeid med stein hugger
- Utvikle og analysere ”verktøy” til å spill på NIME instrumenter
- Utvikle repertoar der instrumentene blir benyttet gjennom blant annet Vinterlydfestivalen ved NMH, MusicAtoulouse, Festspillene i Bergen.
- Fortsette å utvikle hyperinstrumentet Kvarrttonemarimba gjennom et elektronisk sample system
- Dokumentere lydene som NIME instrumentene er i besittelse av i samplebibliotek
- Planlegge NIME festivalen 2011 i Oslo
- Workshoper rundt relevante temaer

- Presentasjoner av prosjektene i fagfellefora
- Formidling av forskningen til allmennheten gjennom aktiviteter for barn og ung under Vinterlydfestivalen
- Utvikle kunnskap og erfaringer om opptaksteknikk for de ulike materialene.
- Jobbe med analog og digital prosessering av NIME instrumentene
- Arbeide videre med bruk av forskjellige akustiske materialer til bruk i nye instrumenter, og elektronikk som passer til disse materialene.
- Videre arbeid med "Virtual Ear", en håndholdt enhet med innebygget mikrofon og kontrollere som gir musikeren kontroll over lydopptak, kontroll og diffusjon.
- Videreutvikle GDIF som standard for å kommunisere mellom instrumenter/kontrollere og datamaskiner.
- Videreutvikle Jamoma som en platform for musikalske oppsett, og utvikle bedre og mer stabile moduler for sensorstyring.
- Utvikle løsninger for fleksibel styring og kontroll av multikanals lyd og lys.
- Skrive og publisere artikler om prosjektene
- Videreutvikle nettstedet www.nime.no og www.innervik.no/research

Enkle instrumenter:

- Utvikle nye stykker for laptoporkester.
- Utvikle nye utøvingsteknikker.
- Gjennomføre workshoper for studenter og skoleelever.
- Videreføre arbeid med notasjon og dokumentasjon for laptoporkester.
- Utvikle løsninger for nettverksbasert kommunikasjon mellom maskiner og systemer.

Annet:

- Videreføre planleggingen av NIME-konferansen i Oslo i juni 2011
- Deltakelse på CD for Asbjørn Flø våren 2009, *Pictures of Catastrophes*, publiseres våren 2010, Kjell Tore Innervik
- Deltagelse på CD med Oslo Sinfonietta, Alfred Jansons, En bibelhistorie, Innspilt feb09, Planlegges slippes våren 2010
- Innspilling av Solo cd, Kjell Tore Innervik, slippes våren 2010.

Rapport for *Konkressensprosjektet*/Innsatsområde C

v. Lasse Thoresen

Andre deltakere

Gro Shetelig, som leverer separat rapport

Formål

Utvidelse av eksisterende vokalteknikker, spesielt overtonesang, mikrotonalitet, og klangfarge gjennom kontakt med etniske tradisjoner. Utvikling av en mikrotonal hørelære for sangere.

- A. Prosjekt med Latvisk Radiokor
- B. Utvikling av teknologi som støtter arbeidet med mikrotonalitet
- C. Komposisjon av vokalmusikk med mikrotonale elementer
- D. Teoretisk arbeid om mikrotonalitet.

Resurser tildelt

- Fra innsatsområde C: Ca 50.000 kr for kjøp av teknologiske tjenester.
- Fra Foreningen Norden: Midler for betaling av reiser, opphold og honorarer til seminarer med Latvisk Radio-kor (35.000 €.).
- Fra rektor (NB ikke fra innsatsområde C): 10% ekstra FoU til meg fra NMH for 2009-201 for å drive prosjektet.
- Komponering finansiert av Osa-festivalen.

A. Prosjekt med Latvisk Radiokor

Gjennomførte aktiviteter i henhold til planer

- Innledende seminar i Stockholm med samarbeidspartnere ved Kungliga Musik-Høgskolan og ledelsen for Latvisk Radiokor (LRK) februar 2009.

Første seminar med LRK mars – to dager (2009.09.23-24). Program:

Concrescence Seminar with the Latvian Radio Choir. 23. MARCH 2009				
	Female singers	Male singers	Composers	Comments
5'	Opening Session. LRK, Kaspars Putninsh		Observation	TUTTI
	Lasse Thoresen			
1h 40"	Susanne Rosenberg presents her music			Names of participating

	Voice timbre and tonality in archaic Swedish music			composers: Gundega Smiete, Kristaps Petersons, Liga Celma Toivo Tulev
1h	Valdis Muktupavels: Diphonic chant (focus: harmonics 5-10)	Gro Shetelig Kruse: Microtonal ear training		
1h	Gro Shetelig Kruse: Microtonal ear training	Valdis Muktupavels. Diphonic chant		
3h			Lasse Thoresen: Composers' presentation. Harmonics, Microtones, Notation, composition. Composition etudes based on the day's lectures.	The class will need a room with CD-player. Microtonal keyboards.

Concrescence Seminar with the Latvian Radio Choir. 24 MARCH 2009				
	Female singers	Male singers	Composers	Comments
2t	Susanne Rosenberg Swedish folksongs.			TUTTI
1t	Valdis Muktupavels: Diphonic chant	Gro Shetelig Kruse: Microtonal ear training	Observation And preparation of the etudes	
1t	Gro Shetelig Kruse: Microtonal ear training	Valdis Muktupavels. Diphonic chant		
	Lunch		Copy scores for the choir	

- Andre seminar med LRK mai – to dager (2009.05.07-08). Program:

Concrescence Seminar with the Latvian Radio Choir				
Thursday 7. MAY 2009				
	Female singers	Male singers	Composers	Comments
10.00 -10.30	<i>Christian Zehnder</i> presents his music.			Tutti.
10.30 – 11.30	<i>Christian Zehnder:</i> diphonic chant			Tutti
11:30-	<i>11:30-11:50</i> <i>Break</i>	<i>11:30-11:40</i> <i>Break</i>		
		<i>11:40- 12:25</i> <i>Gro Shetelig:</i> Choral etudes by Lasse Thoresen		Two separate rehearsal rooms With CD player, Board, Piano
11:50	<i>11:50- 12:35</i> <i>Christian Zehnder:</i> Diphonic chant			Gro/Lasse: two keyboards
12:25				Available data projector in one room
12:35	<i>12:35-12:45</i> <i>Break</i>			
12:45- 13:30	<i>Gro Shetelig :</i> Choral etudes by Lasse Thoresen	<i>Christian Zehnder:</i> Diphonic chant		
Break				
13:30 - 14:00	<i>Kaspars Putninsh, assisted by</i> <i>Gro Shetelig, Christian Zehnder:</i> Choral etudes by Lasse Thoresen			
14:30 - 16:30			<i>Sven Ahlbäck:</i> Folk music, arrangement, structure, composition	Available data projector
16:30- 17:30			<i>Lasse Thoresen:</i> Discussions on composers' works to be presented next day	

Concrescence Seminar with the Latvian Radio Choir.				
Friday 8. MAY 2009				
	Female singers	Male singers	Composers	Comments

10:00 - 11.30	<i>Gro Shetelig</i> – tutti choir Listening – Imitation – Eartraining-workshop – Choral etudes	
11:30	<i>11:30 – 11:50</i> <i>Lunch Break</i>	
11.50 - 12.50	Workshop with composers – tutti choir <i>Kaspars Putnins</i> leads session with the assistance of <i>Gro Shetelig</i> . Composers (<i>Kristaps Petersons</i> , <i>Toivo Tulev</i> (?), <i>Martins Vilums</i> (?), <i>Lasse Thoresen</i> ?) present their etudes, to be rehearsed with the choir.	
	<i>12:50 – 13:00 Break – “leg-stretch”</i>	
13:00 - 14.00	Workshop with composers – tutti choir – continue..	

- Tredje seminar med LRK november – én dag (2009.11.02)

**Concrescence Seminar with the Latvian Radio Choir
2 November 2009**

Time		Composers	Comments
10:00-11:45 (1h45min)	Susanne Rosenberg rehearses voice timbres and tonality in Karin Rehnquist's composition "In himmelen"	Observation	Conductor students from the J.Vitols Conservatory as auditors ?
11:45-12:15 (30min)	Break		
12:15-14:00 (1h45min)	Composers' workshop with the choir. Direction: Kaspars Putnins, assisted by Lasse Thoresen, Susanne Rosenberg. Prioritized composers: Karin Rehnquist, Gundega Smite, Celma Liga, Toivo Tulev.	Participation	
14:00-15:00 (1h)	Break		
15:00-17:00 (2h30min)	Karin Rehnquist: Presents her compositions Discussions	Attendance	Composer students from the J.Vitols Conservatory as auditors ?

- Fjerde seminar med LRK desember fem dager (2009.11.30-2009.12.04);
program

Concrescence Seminar with the Latvian Radio Choir.				
MONDAY 30th of NOVEMBER 2009				
	Female singers	Male singers	Composers	Comments
10:00 – 11:00	Studio 7 C. Zehnder: <i>Singing harmonics</i>	Studio 1 G. Shetelig: <i>Final lessons on micro-tonality.</i> <i>Particular focus on challenges in</i> <i>composers' works</i>	Presence ad lib	
11:00 – 11:20	BREAK			
11:20 – 12:20	Studio 1 G. Shetelig: <i>Final lessons on</i> <i>micro-tonality. Particular</i> <i>focus on challenges in</i> <i>composers' works</i>	Studio 7 C. Zehnder: <i>Singing harmonics</i>	Presence ad lib	
12:20 – 12:30	BREAK			
12:30 – 14:00	Studio 1 Reading session: The works by Tulev, Celma, Vilums, Smite, Petersons, Thoresen to be rehearsed on Thursday and Friday to be discussed and tried. Conductor: Kaspars Putnins		Composers to be present	TUTTI
14:00 – 15:00	INTERMISSION			
15:00 – 17:00	Studio 1 Christian Zehnder: Writing with harmonics: what to do and not to do		For composers	Students from the Conservatory?

Concrescence Seminar with the Latvian Radio Choir.				
TUESDAY 1st of DECEMBER 2009				
	Female singers	Male singers	Composers	Comments
10:00 – 10:45	free	Studio 1 C. Zehnder: <i>Singing harmonics</i>	Composers may attend ad lib	Small groups of singers (each for 45 min, after each group 15min break)
11:00 – 11:45		C. Zehnder: <i>Singing harmonics</i>		
12:00 – 12:45		C. Zehnder: <i>Singing harmonics</i>		
13:00 – 13:45	L. Thoresen Etude II: Harmonics. Christian Zehnder. Conductor: Kaspars Putnins			TUTTI
14:15 – 15:00	Studio 1 C. Zehnder: <i>Singing harmonics</i>	Free	Composers may attend ad lib	Small groups of singers (each for 45 min, after each group 15min break)
15:15 – 16:00	C. Zehnder: <i>Singing harmonics</i>			
16:15 – 17:00	C. Zehnder: <i>Singing harmonics</i>			

Concrescence Seminar with the Latvian Radio Choir. WEDNESDAY 2 nd of DECEMBER 2009			
	Singers	Comments	Composers:
10:00 – 10:30	Studio 1 C. Zehnder: <i>Singing harmonics</i>	Individual appointments with Christian (each singer 30min)	
10:30			
11:00			
11:30			
12:00 – 12:30	BREAK		
12:30	Studio 1 C. Zehnder: <i>Singing harmonics</i>	Individual appointments with Christian (each singer 30min)	14:00 – 16:30, Studio 7 <i>Composers' seminar:</i> Toivo Tulev, Martins Vilums, Gundega Smite, Kristaps Petersons, Celma Liga present their new scores, and explain their ideas for the finished works. 20 min. presentation each. Discussion. Chair: Lasse Thoresen
13:00			
13:30			
14:00			
14:30			
15:00 – 15:30			

Concrescence Seminar with the Latvian Radio Choir. THURSDAY 3. DECEMBER 2009				
	Female singers	Male singers	Composers	Comments
10:15 – 11:30	Studio 1 WORKSHOP REHEARSAL: Works by Tulev, Liga, Vilums, Smite, Petersons, Thoresen. Conductor: Kaspars Putnins		TUTTI	
11:30 – 12:00	BREAK			
12:00 – 13:00	Studio 1 WORKSHOP REHEARSAL: cont.		TUTTI	
13:00 – 13:15	BREAK			
13:15 – 14:00	Studio 1 WORKSHOP REHEARSAL: cont.		TUTTI	
14:00 – 15:00	INTERMISSION			
15:00 – 16:00	Studio 1 Lecture: Toivo Tulev		Composers	Students from the JV Conservatory invited to attend
16:00 – 17:00	Studio 1 Lecture: Lasse Thoresen. Sound, interval, and energy: The Concrescence Project and Beyond		Composers	Students from the JV Conservatory invited to attend

Concrescence Seminar with the Latvian Radio Choir. FRIDAY 4. DECEMBER 2009				
	Female singers	Male singers	Composers	Comments

10:15 – 11:30	Studio 1 WORKSHOP REHEARSAL: Works by Tulev, Liga, Vilums, Smite, Petersons, Thoresen. Conductor: Kaspars Putninsh	TUTTI	to attend
11:30 – 12:00	BREAK		
12:00 – 13:00	Studio 1 WORKSHOP REHEARSAL continues		
13:00 – 13:15	BREAK		
13:15 – 14:00	Studio 1 Small concert? Summing up: comments from singers, composers, conductor. Closing remarks.	TUTTI	Students from the JV Conservatory invited to attend

Min oppgave har vært å tilrettelegge disse seminarene, og sørge for at alle får informasjon om seminarenes innhold og tider, og påse at de blir utbetalt sine honorarer.

Jeg har også fungert som liaison overfor Ultima, som vil urfremføre nyskrevne bestillingsverker av meg selv og Karen Rehnquist Ultima 2010.

Som forberedelse til mitt bestillingsverk har jeg oppsøkt Scelsi stiftelsen i Roma (beg. av oktober), og det foreligger mulighet for faglig samarbeid med dem om hans vokalmusikk.

Jeg var også invitert til å presentere Konkressensprosjektet under Tenso dagene i Amsterdam i år. Gro Shetelig presenterte sin mikrotonale hørelære. Jeg deltok også i administrator-seminaret under Tenso-dagene, og har foreslått et EU prosjekt for Leo Samama, nåværende leder av Tenso-stiftelsen, og samarbeid med ifbm en website for audivisuelle resurser orientert mot kor-sang, kor sangere, og vokal-grupper.

Status for LRK-delen av Konkressensprosjektet:

Ett seminar med Christian Zehnder måtte utsettes til januar 2010. Innholdet i kurset er løpende justert og vurdert ihht ønsker fra koret ved dets dirigent, Kaspars Putninsh. Mange erfaringer er høstet. Men prosjektet har i hovedsak forløpt som planlagt.

Prosjektet har åpnet muligheter for videre arbeide med og utveksling med for eksempel Musikhøgskolan i Stockholm (Susanne Rosenberg, Karin Rehnquist), Musikk-konservatoriet i Tallin (Toivo Tulev), Musikk-konservatoriet i Basel (Christian Zehnder), Tenso-stiftelsen (Leo Samama). Det foreligger også tilbud om samarbeid om akademiske forskning (Mike Edgerton).

B. Utvikling av teknologi som støtter arbeidet med mikrotonalitet

I løpet av året er det utviklet en mikrotonal palett i samarbeid med Klaus Sandvik. Paletten er i prinsippet ferdig-utviklet og har vist seg å være et glimrende redskap for komponering og øving av musikk med mikrotoner. Programmet er lagt ut på Its Learning for studentene på Stemmelekskurset, og også lagt åpent på nettet, bl.a. til benyttelse av Latvisk Radiokor.

Videre er utstyr innkjøpt for en mikrotonal spillepult. Denne har fire fastmonterte manualer, og hensikten er at den med tid å stunder skal kunne avspille mikrotonale partiturer, og også brukes til innspilling av lydspor som viser seg å være svært viktig for å bygge foreberede en ens forståelse for mikrotonale tonetrinn blant sangere og gehørsbaserte musikere. Håkon Kvidal har vært ansvarlig for programmet så langt.

Status:

Mikropaletten: En del barnesykdommer som programmet viser seg i å ha ifht enkelt PC-er må bearbeides videre.

Oppbygging av spillepulten begynner nå, og det kan viser seg det må innkjøpes mer programvare før den er ferdig. Vi kommer tilbake med oversikt over innkjøp underveis.

C. Komposisjon av vokalmusikk med mikrotonale elementer

Jeg har i løpet av året og uten for min FoU tid skrevet to større vokalverket (varighet 25- 30 minutter) for Nordic Voices. Stykkene ble uroppført under OSA-festivalen 2009.10.24.

Status: Nordic Voices har sunget mine Konkressens-baserte verker i svært mange sammenheng og fora, og med god respons fra publikum.

I tillegg til bestilling fra Ultima for Latvisk Radiokor, har jeg også en intensjonsavtale for bestilling fra Ars Nova/Paul Hillier –som også vil fremføre tidligere skrevne verk.

Også større prosjekter kan være i emning.

D. Teoretisk arbeid om mikrotonalitet.

Den opprinnelige prosjektbeskrivelsen skisserer muligheten for å gå videre med en teoretisk basert bok – antologi- om mikrotonalitet med særlig fokus på norsk folkemusikk, spektral-musikk og Just Intonation, og videre arbeide med å aktivere musikermiljøet generelt med å innsamling og skriving av mikrotonale verker. Dette hadde forutsatt ansettelse av en vitass.

Status:

Jeg makter ikke dra dette i gang, gitt den magre støtte jeg har erfart fra Innsatsområde C og FoU-utvalget (det sistnevnte for sonologi-forskningen som ble tatt ut av Innsatsområde, men likevel lovet støtte). Rektor og fagseksjonsleder har intervenert og løst noen floker. I praksis har jeg har endt opp med å sponse forskningen min enten med private midler eller gjennom å avstå egne lønnsmidler ved NMH, sammenlagt mange titalls tusen kroner i år, og samtidig hatt gjennomsnittlig arbeidsuke på 50 timer. Det lar seg ikke gjøre å fortsette dette på samme nivå i flere år. Min prioritet er å få ferdig sonologi-prosjektet, som nå er i ferd med å stoppe opp pga av manglende midler til teknologisk utvikling, dette igjen som direkte følge av at prosjektet ble besluttet tatt ut av Innsatsområde C.

Riga 30/11-2009

VEDLEGG

Notat fra Lasse Thoresen 25.09-09

KONKRESSENS-KONFERANSE UNDER ULTIMA 210 I FORBINDELSE MED TENSODAGENE.

Generelt om Konkressensprosjektet:

Konkressensprosjektet tar sikte på å berike vestlig sangteknikk gjennom kontakt med etniske tradisjoner, spesielt skandinavisk folkesang, og overtonesang, og ved bruk av spektromorfologiske modeller. I dette inngår spesielt studium og øvelser i mikrotonalitet, og kunnskap om overtonespekteret. Konkressensprosjektet er et delprosjekt av innsatsområde C.

Bakgrunn:

I år 2009 er fokus for Konkressensprosjektet 4-5 seminarer med Latvisk Radiokor, der bidragsyttere er Gro Shetelig (NMH, Oslo. mikrotonalitet), Susanne Rosenberg (KMH Stockholm; kulning og stemmebruk), Christian Zehnder (Sveits, europeisk overtonesang). Prosjektet innebærer 6 bestillingsverker til baltiske og skandinaviske komponister (bl.a. Karin Rehnquist og meg) til urfremføring under Ultima 2010.

Det ser nå ut til at det går i orden å legge TENSODAGENE til Oslo 2010 som en del av Ultima-festivalen. I denne forbindelse ønsker jeg å legge opp til en større KONKRESSENS-konferanse under Ultima 2010. Konferansen vil både være en markerende avslutning av Konkressensprosjektet så langt, og en sondering for fremtidig samarbeid og nye prosjekter.

Seminar-skisse:

Konkressens-konferansen vil ha to fokus: workshops og masterclasses med Konkressens-teknikker, og et akademisk seminar. Workshops og masterclasses vil være innrettet mot sangere og kordirigenter, både eksterne og interne, som ønsker å få en innføring i teknikkene. Eksterne deltakere i workshops og masterclasses betaler en kursavgift. Observasjon/passiv deltakelse gratis. Workshops og seminar utspiller seg over ca tre dager – omtrent varigheten av Tensodagene.

Workshops og masterclasses:

1. Overtone-sang med Christian Zehnder. 3 timer innføring for klasse, 6 timer masterclasses for to-og-to deltakere, etter avtale.
2. Mikrotonalitet. 3 timer innføring med Gro Shetelig Kruse. Master-classes etter avtale.
3. Skandinavisk folkesang. 3 timer innføring ved Susanne Rosenberg. Masterclasses etter avtale.
4. Stemmeleker: Jeux Vocaux. 3 timer workshop med Guy Reibel

Akademisk Seminar.

Innlegg av 30- 40 min. varighet.

Inviterte deltakere:

- Professor Rokus de Groot, Amsterdam universitet (musikk og multikulturalisme, for eksempel utgangspunkt i Ton de Leeuws musikk)
- Susanne Rosenberg, KMHS Stockholm (stemmebruk i svensk folkesang, basert på nylig avsluttet doktoravhandling)
- Mike Edgerton USA/Tyskland (forskning på ekstranormal stemmebruk, for eksempel fokusert på mongolsk overtonesang)
- Karin Rehnquist (professor i komposisjon, KMHS Stockholm). Kor, stemme og folkemusikk.
- Benoit Aubigny: semiotikk og multikulturalisme.
- Bob Gilmore (Dartington College of Arts, UK). Mikrotonalitet.
- Lasse Thoresen: Spektromorfologi og spektralitet i et vokalt medium, med utgangspunkt i uroppført komposisjon

Budsjett-skisse.

Et raskt overslag tilsier at seminarutgiftene blir 80.000 kr. Inntekter kan vi antydes til ca 15.000, altså **65.000** som trenger dekning. Jeg foreslår at NMH ser dette som sitt vesentligste bidrag til Ultima-dugnaden dette året.

Jeg må ha hjelp av en konferansesekretær i forkant av konferanser for utsending av informasjon, registrering av påmeldte, innbetaling osv, samt praktisk arrangørhjelp under gjennomføringen.

Avsluttende kommentarer.

Dette overslaget er selvsagt gjenstand for videre behandling og formatering, i dialog med Ultima-komiteen på NMH, Ultima, Tenso-arrangements-komiteen, og Det norske solistkor.

Foranledningen for denne skissen og valg av tidspunkt for innsending av den, er at Konkressensprosjektet er invitert til Tensodagene 2009 i Amsterdam 17-19 oktober. Gro Shetelig vil holde mikrotonalitäts-workshop, og jeg vil gi en generell presentasjon av prosjektet. Anledningen er ideell for å informere om planene til neste års Tenso-dager, og jeg ønsker en viss ryggdekning for konferansen fra NMHs side, så jeg ikke lover noe som ikke kan holdes.

Jeg sender derfor kopi av denne skisse til Det norske solistkors administrator.

FoU- RAPPORT 2009 til INNSATSOMRÅDE C v. Ivar Frounberg

Prosjektets navn: *Concrescence* – (v. Lasse Thoresen, prosjektleder)

Delprosjekt under FOU/C: Interaksjoner og nye klangmuligheter

Formål med prosjektet:

Min deltakelse i prosjektet gjelder utvikling av Mikrotonal gehørtrening for sangere.

Hvor mange ressurser inngår i prosjektet

Tildelt Ekstra FoU 2008-2009 (gjelder her våren 2009): 25% til Konkressensprosjektet

Tildelt Ekstra FoU 2009-2010 (gjelder her høstsemesteret 2009): 15%

Kommentar 1: Siden tildeling av FoUressurs følger akademisk år, mens FoUrapport følger kalenderåret, er tildelt ressurs splittet opp i to akademiske år.

Kommentar 2: Vårsemesteret 2009 var jeg sykmeldt – fra 100% i begynnelsen, til 40% mot slutten av semesteret. Januar – februar 2009 kunne jeg heller ikke skrive, pga håndskade og -operasjon.

Kommentar 3: Høstsemesteret 2009 har jeg hatt en samlet arbeidsmengde på rundt 125% fordelt på undervisning og FoU. Jeg må føye til at jeg selv sa meg villig til dette, på lik linje med gehørkolleger, for kollektivt å løse et akutt vikarbehov selv om jeg allerede i utgangspunktet lå over 100%.

Status for prosjektet

Kommentar: Jeg har lagt ned mange timer arbeid i prosjektet i høst 09, samtidig sier det seg selv at muligheten til fordypning og refleksjon blir begrenset/ redusert med mange gjøremål/ undervisning som stadig avbryter konsentrasjonen. Vårsemesteret 2010 blir noe bedre i så måte, rundt 105%, og jeg satser på å kunne samle flere av de løse trådene i løpet av vårsemesteret enn det har vært mulig denne høsten.

- **Eksterne aktiviteter 2009:**
 - 2009.03.23.-24: Workshops med Latvia Radiokor (mikrotonal gehør)
 - 2009.05.07.-08: -”-
 - 2009.11.30. – 12.03 -”-
 - 2009.10.16.-17.: Tenso Days i Amsterdam: Powerpointpresentasjon om / og workshop i mikrotonal gehørtrening.
- **Egentrening** Dette prosjektet innebærer samtidig iherdig egentrening i det materialet jeg selv utvikler metoder innenfor og presenterer eksternt – dersom jeg skal kunne demonstrere og veilede i workshopsammenheng, bør jeg nødvendigvis selv evnen til å synge mikrotonale intervaller og overtonesang.
- **Øvelsesmateriale** Jeg har videre samlet vesentlig flere lytteeksempler som skal utvikles til øvelsesmateriale, jeg har prøvd ut og revidert ca halvparten av øvelsene som skal inngå i heftet. Jeg har utviklet ulike alternative former for notasjon og visualisering til bruk i øvelsesprosessen, dette er fortsatt under arbeid og er så vidt prøvd ut. Videre utprøving og utvikling vil videreføres våren 09.
- **Teoretisk refleksjon** Prosjektet har først og fremst vokst i bredden, gjennom nå å omfatte litteraturstudier, spesielt innen persepsjonsforskning, men også innen

mikrotonalitet og skandinavisk folkemusikk, alt som bakgrunn for en teoretisk refleksjon rundt arbeidet med utvikling av en mikrotonal hørelærepraksis.

Status: Dette arbeidet er langt fra fullført i henhold til opprinnelig fremdriftsplan, hovedsakelig av grunner nevnt under forrige punkt, først og fremst lengre sykmeldingsperiode, og delvis pga stor undervisningsmengde. **Den opprinnelige fremdriftsplanen er derfor blitt forskjøvet et halvt år frem i tid**, hvilket betyr

Planer for prosjektet fremover

Fremdriftsplan:

Våren 2010: Fullføring av hefte med øvelser og innspillingsmanus til CD.

Utarbeidelse av ytterligere arbeidsark/ oppgaver i tilknytning til folkemusikkseksempler. Fortsatt litteratursøk, lesing av aktuell litteratur, arkivering av aktuelle passasjer, utredning av terminologispørsmålet.

Høsten 2010: August/ september: Innspilling av CD med øvelsesmaterialet.

Høsten 2010/ Våren 2011: Skrivning – inntil 5 kapitler/ artikler basert på

1. Terminologi for mikrotonale intervaller
2. Notasjon av mikrotonale intervaller
3. Vanskelighetsgrad mht læring og beherskelse av mikrotonale intervaller
4. Pitch discrimination
5. Persepsjon, kategorisering i tilknytning til mikrotonale intervaller og skalaer.

Men alt dette avhenger av tidsressurs – min erfaring så langt er at dette FoUprosjektet omfatter så mye nybrottsarbeid og foregår på så mange parallelle plan at det er krevende å oppnå en effektiv fremdrift – som sagt, det har vokst i bredden, nå handler det om å få samlet alle trådene.

Erfaringsmessig er ethvert høstsemester travelt mht undervisning – vesentlig flere grupper/ emner undervises i gehørtrening i høstsemesteret enn i vårsemesteret. Arbeidsmengden totalt er derfor ikke lik høst/ vår. Videre er høstsemesteret kortere enn vårsemesteret.

Jeg prøver derfor å være realistisk når jeg i fremdriftsplanen inkluderer Våren 2011 for å klare å fullføre hele prosjektet.

Jeg søker derfor om inntil

30% ekstra FoU for studieåret 2010/2011

Mvh

Gro Shetelig

IMPROVISASJON–INTERAKSJON–KOMPOSISJON

FOU-RAPPORT 2009

Peter Tornquist

FORMÅL

Prosjektet Improvisasjon–Interaksjon–Komposisjon har som formål å utforske interaksjonen mellom utøver og komponist i et kunstnerisk, teknologisk og estetisk perspektiv. Arbeidet bygger videre på en syklisk interaksjonsmodell utviklet under mitt kunstneriske stipendiatprosjekt (2003-2007), og angriper problemstillingen ut fra tre overordnede innfallsvinkler:

- Prototyper, sampling og remiks som auditive interaksjonsstrategier.
- Notasjon som grunnlag for interaktivitet.
- Interaksjonens estetikk: premisser og implikasjoner.

RESURSER

Prosjektet omfatter en FoU-ressurs på 30% av hel stilling.

AKTIVITET

2009.02.05	Prosjektpresentasjon ved ANMA	København
2009.03.14	Lunskonsert med Innervik/Frounberg/Tornquist	Oslo
2009.03.19	Friksjon & Transformasjon , Tromsø symfoniorkester	Tromsø
2009.03.20	Friksjon & Transformasjon , Vinterfestuka i Narvik	Narvik
2009.05.02	Samtidsprosjekt, Øvre Eiker kulturskole, Innervik/Tornquist	Øvre Eiker
2009.06.28	Opptak med VJohnson/PTornquist Indian Summer, Early birds, Punjabi, Nono, Bouncing Ero-sions, Ringing Once, Ringing again, Ringing at last.	Oslo
2009.08.12	Prosjektpresentasjon under SIM-2009	Oslo
2009.09.05	Spor/traces , Punkt-09, Kristiansand SO, Johnson/Tornquist	Kristiansand
2009.10.12	Prosjektpresentasjon ved KHiO, Fakultet for scenekunst	Oslo
2009.10.15	Prosjektpresentasjon ved konferansen "Handling eller avhand-ling", Høgskolen i Oslo	Oslo
2009.11.13	Indian Summer & Ringing again , videoinstallasjoner av Ellen Røed med musikk av Johnson/Tornquist	Bergen
2009.11.13	Konsert med Johnson/Tornquist, Lydgalleriet	Bergen
2009.11.22	Workshop med Lillehammer blåsekvintett (LB5)	Oslo

STATUS

Prosjektet avrundes i sin nåværende form i løpet av 2010/2011 med ferdigstilling av en konsertforestilling for Lillehammer Blåsekvintett og et verk for Twitter Duo samt innspilling av CD-master med VJohnson/PTornquist.

Oslo, 07.12.09

Peter Tornquist